

Kasım 2021

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Gamze Can
Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

İrem Turan Taş
Uzman Yardımcısı
irem.turan@isbank.com.tr

İlkin Bengisu Tuncer
Uzman Yardımcısı
bengisu.tuncer@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak
Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi

Ekim ayında 2021 yılına ilişkin küresel büyüme tahminini 0,1 puan aşağı yönlü revize eden IMF, küresel ölçekte yükselen enflasyonun ekonomik görünüm üzerinde belirgin şekilde aşağı yönlü risk yarattığına dikkat çekti.

ABD ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde tedarik sorunları ve delta varyantına bağlı vakalardaki artışın etkisiyle ivme kaybederek yıllıklandırılmış bazda %2,0 ile beklentilerin altında büyüme kaydetti.

Fed, 3 Kasım'da sona eren toplantısında beklentiler paralelinde aylık 120 milyar USD büyüklüğündeki varlık alım programını azaltma kararı aldı.

Euro Alanı ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde yıllık bazda %3,7 oranında büyüdü. Öncü veriler yüksek enflasyon baskısının sürdüğü Bölge'de ekonomik aktivitenin dördüncü çeyrekte bir miktar ivme kaybettiğine işaret etti.

ECB Ekim ayı toplantısında para politikasında değişikliğe gitmezken, ECB Başkanı Lagarde para politikasını sıkılaştırmak için aceleci davranmayacaklarını belirtti.

Çin ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde enerji kısıtları, tedarik zincirindeki bozulmalar ve emlak piyasasındaki dalgalanmaların etkisiyle yıllık bazda %4,9 ile beklentilerin altında büyüme kaydetti.

OPEC+ ülkelerinin mevcut üretim artışı planının küresel petrol talebini karşılayamayacağı yönündeki endişelerle petrol fiyatları son yılların en yüksek düzeylerinde seyrediyor.

Türkiye Ekonomisi

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi Ağustos'ta yıllık bazda %13,8 ile piyasa beklentisinin oldukça üzerinde genişledi. İmalat PMI Eylül'de 51,2'ye gerilemesine karşın sektörde büyümeye işaret eden seyrini 5. ayına taşıdı.

Ağustos'ta mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı bir önceki aya göre değişim kaydetmeyerek %12,1, istihdam oranı 0,1 puan azalarak %45 oldu. Bu dönemde atıl işgücü oranı aylık bazda 1,7 puan azalarak %22 seviyesinde gerçekleşti.

Cari denge Ağustos'ta 528 milyon USD fazla verdi. 12 aylık kümülatif cari açık gerileme eğilimini sürdürerek Ağustos'ta 23 milyar USD ile bir yıldan uzun sürenin en düşük düzeyine indi.

Merkezi yönetim bütçesi Eylül'de 23,6 milyar TL açık verdi. Ocak-Eylül 2020 döneminde 140,6 milyar TL olan bütçe açığı, bu yılın aynı döneminde 61,1 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Ekim'de TÜFE aylık bazda %2,39 artarken, yıllık TÜFE enflasyonu %19,89'a yükseldi. Yıllık TÜFE artışı aylık bazda %5,4, yıllık bazda %46,31 düzeyinde gerçekleşti.

TCMB 21 Ekim tarihli toplantısında politika faizini 200 baz puan düşürerek %18'den %16'ya indirdi. Bununla birlikte, yılın son Enflasyon Raporu'nda cari yılsonu enflasyon tahminini %14,1'den %18,4'e yükseltti.

Küresel Ekonomi	3
Türkiye Ekonomisi	5
Finansal Piyasalar ve TCMB ...	11
Bankacılık Sektörü	12
Genel Değerlendirme	13
Grafikler	14
Özet Tablolar	16

Küresel Ekonomi

IMF, 2021 yılı küresel büyüme tahminini aşağı yönlü revize etti.

IMF, Ekim ayı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, 2021 için küresel ekonomik büyüme tahminini 0,1 puan aşağı yönlü revize ederek %5,9 düzeyine indirirken, %4,9 olan 2022 yılı küresel büyüme tahminini korudu. Raporunda, devam eden tedarik zinciri aksaklıklarının ve enflasyonist baskıların küresel ekonomik toparlanmayı bir miktar yavaşlattığı ifade edildi. Kuruluş, yükselen enflasyonun ekonomik görünüm üzerinde belirgin şekilde aşağı yönlü risk yarattığını belirtirken, yüksek gıda ve enerji fiyatlarının özellikle gelişmekte olan ülkeler üzerinde enflasyon baskısı yarattığına dikkat çekti. Temmuz ayı Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nun güncellemesinde %5,8 olarak açıkladığı Türkiye'nin 2021 yılı büyüme tahminini %9,0'a yükselten IMF, 2022 yılı tahminini %3,3 seviyesinde tuttu.

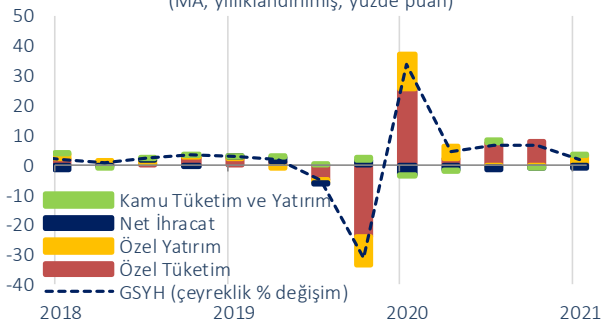
IMF Tahminleri

	Ekim Tahminleri (%)		Değişim* (% puan)	
	2021	2022	2021	2022
Büyüme				
Dünya	5,9	4,9	-0,1	0,0
GÜ	5,2	4,5	-0,4	0,1
ABD	6,0	5,2	-1,0	0,3
Euro Alanı	5,0	4,3	0,4	0,0
İngiltere	6,8	5,0	-0,2	0,2
Japonya	2,4	3,2	-0,4	0,2
GOÜ	6,4	5,1	0,1	-0,1
Rusya	4,7	2,9	0,3	-0,2
Çin	8,0	5,6	-0,1	-0,1
Brezilya	5,2	1,5	-0,1	-0,4
Türkiye	9,0	3,3	3,2	0,0
Enflasyon				
GÜ	2,8	2,3	0,4	0,2
GOÜ	5,5	4,9	0,1	-0,8
Dünya Ticaret Artışı	9,7	6,7	0,0	-0,3

(*) Temmuz ayı tahminlerinden farkı

ABD ekonomisi 3. çeyrekte beklentilerin altında büyüdü.

Yılın ikinci çeyreğinde %6,7 oranında genişleyen ABD ekonomisi yıllıklandırılmış veriye göre üçüncü çeyrekte %2,0 oranında büyüdü. Piyasa beklentisi ülke ekonomisinin üçüncü çeyrekte %2,7 büyüyeceği yönündeydi. Bu dönemde tedarik zincirindeki sorunların

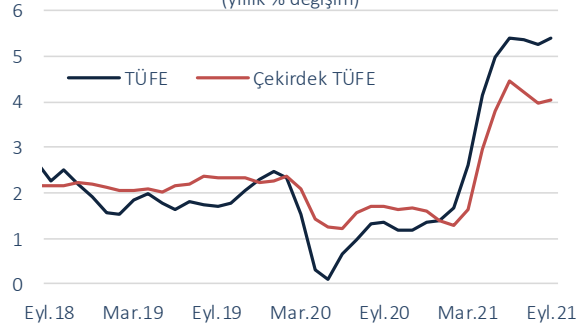
ABD'de Ekonomik Büyüme
(MA, yıllıklandırılmış, yüzde puan)

otomotiv üretimini sektöre ugratmasıyla özel tüketim harcamaları büyümeye 1,1 puan ile son beş çeyreğin en düşük katkısını yaptı. Üçüncü çeyrekte özel yatırımlar ve kamu harcamaları büyümeye toplam 2,1 puan katkı sağladı. Ancak, bu dönemde net ihracat kalemi ABD ekonomisindeki büyümeyi 1,2 puan sınırlandırdı.

ABD'de Eylül ayına ilişkin açıklanan enflasyon verileri ekonomi üzerindeki enflasyonist baskıların yüksek kalmaya devam ettiğini gösterdi. Tedarik zinciri sorunlarının devam etmesi ve enerji fiyatlarının yükselmesi nedeniyle Eylül'de TÜFE yıllık bazda %5,4 artarak yüksek enflasyonun beklenenden daha uzun sürebileceği endişelerini destekledi. Bu dönemde gıda ve enerji hariç TÜFE aylık bazda %0,2, yıllık bazda %4,0 yükseldi. Ekim ayında Markit imalat PMI 58,4 ile Aralık 2020'den bu yana en düşük düzeyine gerilese de eşik düzeyin üzerinde kalarak ülkede üretimin genişlemeye devam ettiğine işaret etti. ABD'de Ekim ayı hizmetler PMI da sektörde toparlanmanın ivme kazandığını gösterdi.

ABD Tüketici Fiyatları

(yıllık % değişim)

Fed varlık alımlarını Kasım ayında azaltmaya başlayacağını duyurdu.

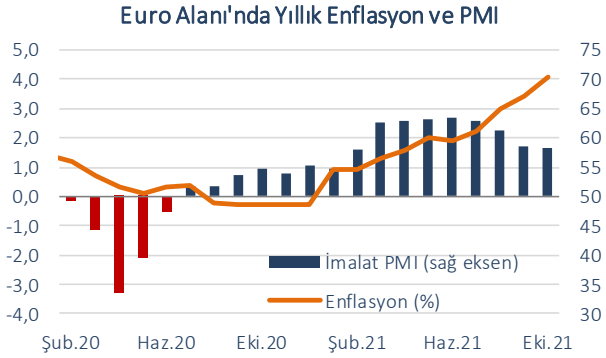
Fed Kasım ayı toplantısında politika faizini değiştirmeyen, Eylül ayı toplantısı tutanaklarında da işaret ettiği üzere aylık 120 milyar USD büyüklüğündeki varlık alım programını azaltma kararı aldı. Söz konusu varlık alım programını Kasım ve Aralık ayları için aylık bazda 15 milyar USD azaltma kararı alan Fed, sonraki aylar için de ekonomik aktivitedeki seyre paralel benzer bir kesintinin yapılabileceğini belirtti. Fed, yüksek enflasyonun geçici olmasının beklendiği yönündeki düşüncesini korudu. Enflasyondaki yükselişte etkisi olan arz kısıtlarının önümüzdeki seneye sarkacağını belirten Fed Başkanı Powell varlık alımları azalsa bile para politikasının ekonomiye güçlü destek sağladığını ve bu yıl güçlü bir ekonomik büyüme beklendiklerini ifade etti. Faiz artışında sabırlı olacaklarını belirten Powell, ABD'de tam istihdam seviyesine gelecek yıl ulaşabilecekleri öngörüsünde bulundu.

Euro Alanı ekonomisinde ivme kaybı izleniyor.

Öncü verilere göre Euro Alanı ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla %2,2 ile beklentilerin bir miktar üzerinde büyüdü. Bu dönemde

Küresel Ekonomi

yıllık büyüme %3,7 oldu. Bölgede Ekim ayında bir önceki aya göre gerilese de eşik değer üzerinde gerçekleşen PMI verileri, tedarik zinciri kaynaklı maliyet artışları ile yüksek enflasyon baskısının etkisiyle Bölge ekonomisinin dördüncü çeyrekte bir miktar ivme kaybettiğine işaret etti. Euro Alanı'nda yıllık TÜFE enflasyonu Ekim ayında %4,1 ile ECB'nin orta vadeli hedefinin iki katının üzerinde gerçekleşti. Enerji fiyatlarındaki hızlı artışın da etkisiyle üretici fiyatlarındaki yükselişin Ekim'de yıllık bazda %15,2 ile rekor seviyeye ulaşması bekleniyor.

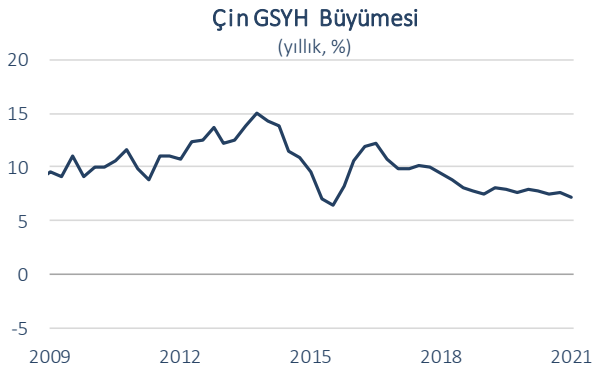

ECB para politikasını değiştirmede.

Avrupa Merkez Bankası, Ekim ayının son haftasında gerçekleştirilen toplantısında para politikasında değişikliğe gitmeyerek politika faizini %0 seviyesinde bıraktı. Karar metninde, 1,85 trilyon EUR tutarındaki Pandemi Varlık Alım Programı (PEPP) kapsamındaki alımların en azından Mart 2022'ye kadar devam edeceği yinelenildi. Metinde ayrıca, PEPP kapsamındaki varlık alımlarının bu yılın ikinci ve üçüncü çeyreğine kıyasla daha ılımlı hızda devam edeceği belirtildi. Toplantı sonrasında yaptığı konuşmada arz kesintileri ve öngörülemez enerji krizi nedeniyle enflasyondaki yükselişin bir süre devam edeceğini ifade eden ECB Başkanı Lagarde, enflasyonun orta vadede %2 hedefinin altına geri döneceği beklentisiyle para politikasını sıkılaştırmak için acele etmeyeceklerini belirtti.

Çin ekonomisi 3. çeyrekte %4,9 oranında büyüdü.

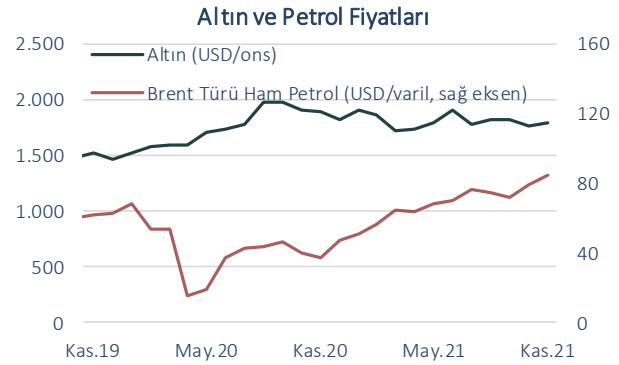
Çin ekonomisi 2021 yılının üçüncü çeyreğinde yıllık bazda %4,9 ile beklentilerin altında bir büyüme kaydetti. Enerji kısıtları, tedarik zincirindeki bozulmalar ve emlak piyasasındaki dalgalanmalar büyüme hızında kaydedilen düşüşte etkili oldu. Önümüzdeki dönemde politika

yapıcıların, uzun vadeli risklere yönelik yapısal değişikliklerin yanı sıra ekonomik büyümeyi desteklemek amacıyla yeni tedbirler alması bekleniyor.

Petrol fiyatlarındaki artış devam ediyor.

OPEC+ ülkelerinin Ekim ayı başındaki toplantıda mevcut kademeli üretim artışı anlaşmasına bağlı kaldıklarını açıklamalarının yanı sıra Uluslararası Enerji Ajansı'nın yükselen doğal gaz fiyatlarının petrol kullanımını teşvik edeceği gerekçesiyle petrol talebi tahminlerini yukarı yönlü revize etmesi petrol fiyatlarının yükselmesine neden oldu. Brent türü ham petrolün varil fiyatı 26 Ekim tarihinde 86,4 USD ile son 7 yılın en yüksek düzeyine çıktı. Ekim ayını %7,5 artışla tamamlayan petrol fiyatları, Kasım ayının ilk günlerinde ABD'de artan petrol stoklarının etkisiyle bir miktar geriledi. Öte yandan, ABD yetkilileri hızlı artan talep karşısında OPEC ülkelerine petrol üretimini artırmaları yönünde çağrıda bulundu. Eylül ayındaki hızlı yükselişinin ardından ABD dolarının Ekim ayı başından bu yana küresel ölçekte nispeten zayıf bir seyir izlemesi altın fiyatlarını destekledi. 29 Ekim itibarıyla Eylül ayı sonuna kıyasla %1,5 yükselen altının ons fiyatı 1.783 USD oldu.

Türkiye Ekonomisi - Arz ve Talep Göstergeleri

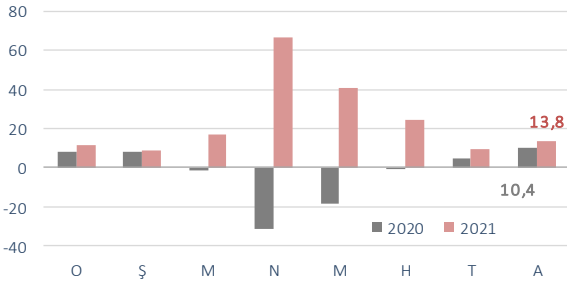
İşsizlik oranı Ağustos ayında %12,1 oldu.

TÜİK tarafından açıklanan verilere göre Ağustos ayında mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı bir önceki aya göre değişim kaydetmeyerek %12,1, istihdam oranı 0,1 puan azalarak %45 oldu. Bu dönemde istihdam sanayi sektöründe 217 bin kişi artarken, hizmet sektöründe 341 bin kişi azaldı. Zamana bağlı eksik istihdam, işsizler ve potansiyel işgücü toplamının işgücü ve potansiyel işgücünün toplamına oranını ifade eden atıl işgücü oranı Ağustos ayında bir önceki aya göre 1,7 puan azalarak %22 seviyesinde gerçekleşti.

Sanayi üretimi Ağustos'ta yıllık bazda %13,8 genişledi.

Yurt içinde takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksi Ağustos ayında yıllık bazda %13,8 ile beklentilerin oldukça üzerinde bir artış sergiledi. Bu dönemde dayanıklı tüketim malı üretimi yıllık %8,3 artış kaydederken, sermaye malı üretimindeki yıllık %20,5 düzeyindeki artış dikkat çekti. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre sanayi üretimi Ağustos'ta Temmuz'a göre %5,4 arttı. Böylece, sanayi üretimindeki aylık artış son 13 ayın en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Ağustos ayında sabit fiyatlarla yıllık bazda %15 artan perakende satışlar verisi bu dönemde talebin de canlı seyrettiğini gösterdi. Açıklanan veriler üçüncü çeyrekte güçlü bir büyüme performansı sergilendiğine işaret ediyor.

Sanayi Üretim Endeksi
(TEA, yıllık % değişim)

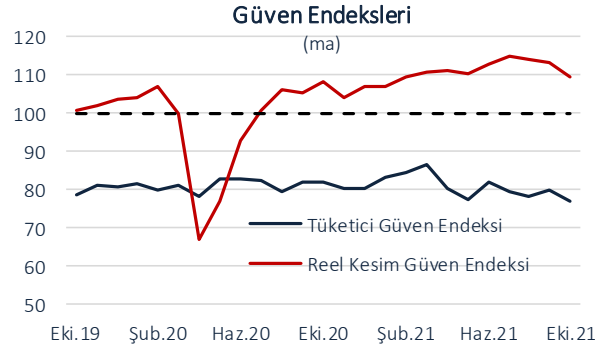
İmalat PMI Ekim'de 51,2 oldu.

Yurt içinde imalat sanayii PMI verisi, Ekim'de 51,2 ile art arda 5. ayda 50 eşik değerinin üzerinde gerçekleşmesine karşın, Eylül ayındaki 52,5 düzeyine göre geriledi. Sektördeki yavaşlama belirtileri özellikle üretim ve yeni siparişlere ilişkin verilerde ön plana çıktı. İSO tarafından yapılan açıklamaya göre, girdi temininde yaşanan zorluklar ve döviz kurlarında artan dalgalanmalar aktiviteyi sınırlandırırken, üretim hacmi son beş ayda ilk kez geriledi. Söz konusu gelişmeler yeni siparişlerin de ılımlı düzeyde olmakla birlikte yavaşlamasına yol açtı.

Güven endeksleri karışık görünüm sergiledi.

Mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim güven endeksi Ekim'de aylık bazda 2,0 puan azalarak 111,3 düzeyine geriledi. Alt endeksler itibarıyla bakıldığında genel gidişat ve mevcut durum siparişleri ile gelecek 3 aya ilişkin toplam istihdam ve üretim hacmine yönelik

beklentilerin reel kesim güvenini olumsuz yönde etkilediği görüldü. Ekim'de sektörel güven endeksleri yükselirken, tüketici güven endeksi bir önceki aya göre % 3,6 oranında gerileyerek 76,8 düzeyine indi. Böylece, ekonomik güven endeksi Ekim'de aylık bazda %1,0 oranında azalarak 101,4 seviyesine gerilese de, genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliğe işaret eden 100 eşik değerinin üzerinde kaldı.

Konut satışları Eylül'de yıllık bazda %7,6 artış kaydetti.

Ağustos ayında yüksek bazın etkisiyle yıllık bazda %17 daralan konut satışları, Eylül'de %7,6 oranında genişledi. Bu dönemde geçtiğimiz yıla kıyasla yükselen faizlerin etkisiyle yıllık bazda %16,4 gerileyen ipotekli konut satışları toplam satışların %20,2'sini oluşturdu. Eylül'de ilk defa satılan konutlar yıllık bazda %6,3 artışla 44 bin adet olurken, ikinci el konut satışları aynı dönemde %8,2 genişleyerek 103 bin adet oldu. Diğer taraftan, Ağustos'ta konut fiyatlarındaki artış trendi sürdü. Bu dönemde konut fiyatları bir önceki aya göre %3,9 artarken, konut fiyatlarındaki yıllık reel yükseliş %11,9 düzeyinde gerçekleşti.

Beyaz eşya satışlarında yükseliş Eylül ayında devam etti.

Türkiye Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği'nin verilerine göre, yurt içinde beyaz eşya satışları Eylül ayında yıllık bazda %12 oranında genişledi. Yılın ilk dokuz aylık döneminde de yurt içi satışlar yıllık bazda %12, ihracat % 28 arttı. Öte yandan, derinleşen çip krizinin ve tedarik zincirindeki bozulmaların beyaz eşya sektöründeki üretimi sınırladığı gözlemlendi.

Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) tarafından yayımlanan verilere göre, Eylül ayında adet bazında toplam otomotiv üretimi yarı iletken madde krizinin etkisiyle geçen yılın aynı ayına kıyasla %24,7 daraldı. Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD) tarafından yayımlanan verilere göre, Ekim ayında adet bazında toplam otomotiv pazarı yıllık bazda %40,1 daraldı. Ocak-Ekim döneminde ise geçen yılın aynı dönemine kıyasla toplam iç satışlar %4,5 arttı. Küresel boyutta devam eden yarı-iletken madde krizinin otomotiv pazarı üzerinde olumsuz etkileri devam ederken, döviz kurlarındaki oynaklıkların yurtiçi satışlar üzerinde baskı yapmaya devam edeceği öngörülmüyor.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Dış ticaret açığı Eylül'de %47,5 daraldı.

TÜİK verilerine göre Eylül ayında ihracat yıllık bazda %30 oranında hızlı genişleyerek 20,8 milyar USD, ithalat %11,9 artarak 23,3 milyar USD oldu. Böylece, Eylül'de dış ticaret açığı yıllık bazda %47,5 daralarak 2,5 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Yılın ilk 9 aylık döneminde dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine kıyasla %14,6 azalarak 32,4 milyar USD seviyesine geriledi. Ocak-Eylül 2020 döneminde %75,8 düzeyinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı bu yılın aynı döneminde %83,3 düzeyine yükseldi.

Hizmet ticareti istatistikleri revize edildi.

TÜİK tarafından 28 Eylül'de yayımlanan "Uluslararası Hizmet Ticareti İstatistikleri 2020" bülteni çerçevesinde Ödemeler Dengesi İstatistikleri revize edildi. Revizyonla birlikte, 2020 yılına ilişkin hizmetler dengesi fazlası 2,4 milyar USD artarak 11,5 milyar USD düzeyine yükseldi. Bu gelişmede, taşımacılık alt kaleminde yer alan navlun (1,7 milyar USD), sigorta ve emeklilik hizmetleri (489 milyon USD) ile finansal hizmetler (376 milyon USD) net gelirlerindeki artışlar öne çıktı. Öte yandan, telekomünikasyon, bilgisayar ve bilgi hizmetlerinden elde edilen net gelirler 838 milyon USD aşağı yönlü revize edildi.

Cari denge Ağustos'ta 528 milyon USD fazla verdi.

Geçtiğimiz yılın Ağustos ayında 4,1 milyar USD açık veren cari denge, bu yılın aynı döneminde 528 milyon USD fazla verdi. Böylece cari denge Ekim 2020'den bu yana aylık bazda ilk kez fazla vermiş oldu. Cari denge görünümünün iyileşmesinde taşımacılık gelirlerindeki artışlar etkili olmaya devam etti. Ayrıca, yıllık bazda net altın ithalatındaki 3,6 milyar USD'lik azalmayla birlikte ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığının yıllık bazda 2,6 milyar USD gerileyerek 2,8 milyar USD'ye inmesi de cari dengeyi destekledi.

Ocak-Ağustos döneminde cari açık yıllık bazda %46 daralarak 14 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde dış ticaret açığı %25 azalırken, net turizm gelirleri geçen yılın aynı döneminde elde edilen net gelirin iki katına çıkarak 9,6 milyar USD oldu. 12 aylık kümülatif cari açık da Mart ayından bu yana devam eden gerileme eğilimini sürdürerek Ağustos'ta 23 milyar USD ile bir yıldan uzun sürenin en düşük düzeyine indi.

Cari İşlemler Dengesi

(12 aylık kümülatif, milyar USD)

Doğrudan yatırımlardan sermaye çıkışı oldu.

Net doğrudan yatırımlar kalemi Ağustos'ta 319 milyon USD ile Ekim 2020'den bu yana ilk kez sermaye çıkışına işaret etti. Bu gelişmede yurt içinde yerleşik firmaların yurt dışındaki iştiraklerine yaptıkları sermaye aktarımına bağlı olarak net varlık ediniminin aylık bazda 1,2 milyar USD artması etkili oldu. Aynı dönemde yurt dışı yerleşiklerin yurt içindeki sermaye yatırımları 264 milyon USD, gayrimenkul yatırımları 724 milyon USD düzeyinde gerçekleşti. Net doğrudan yatırımlar Ocak-Ağustos döneminde 3,4 milyar USD, 12 aylık kümülatif verilere göre 5,1 milyar USD düzeyinde gerçekleşti.

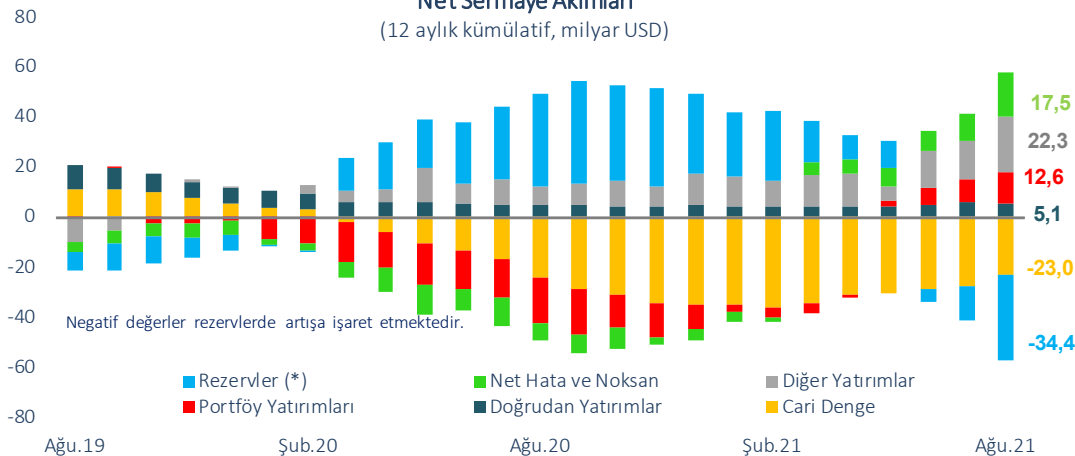
Diğer yatırımlar Ağustos ayında hızlı yükseldi.

Portföy yatırımlarında Temmuz ayındaki 1,9 milyar USD'lik net sermaye girişinin ardından Ağustos ayında da 1,3 milyar USD düzeyinde giriş kaydedildi. Bu dönemde yurt dışı yerleşikler DİBS piyasasında 336 milyon USD, hisse senedi piyasasında da 523 milyon USD net alış yaptı.

Ağustos'ta IMF tarafından üye ülkelere Fon'daki kotalarına paralel olarak tahsis edilen SDR'ların kullandırımları kapsamında Türkiye'nin payına düşen 4,5 milyar SDR karşılığı 6,33 milyar USD'lik kullandırım diğer yatırımlar kaleminin hızla yükselmesinde etkili oldu. Bu dönemde diğer yatırımlarda net sermaye girişi 7,3 milyar USD ile Mayıs 2020'den bu yana en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Ağustos ayında yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 318 milyon USD azalırken, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatları 1,5 milyar USD net artış gösterdi. Bankalar ve Genel Hükümet Ağustos'ta sırasıyla 555 ve 57 milyar USD tutarında uzun vadeli kredi geri ödemesi

Net Sermaye Akımları

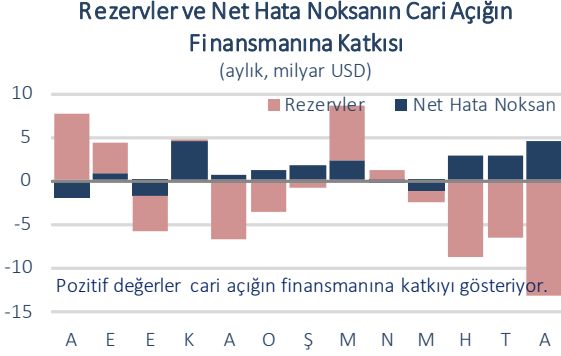
(12 aylık kümülatif, milyar USD)

Kaynak: Datastream, TCMB, TÜİK

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

gerçekleştirirken, diğer sektörler 953 milyon USD'lik net uzun vadeli kredi kullandı. 12 aylık kümülatif verilere göre uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %89, diğer sektörlerde %120 oldu.

Rezerv varlıklar Ağustos'ta 13,2 milyar USD arttı.

Rezerv varlıklar Ağustos'ta 13,2 milyar USD ile verinin yayımlanmaya başladığı 1992 yılından bu yana en hızlı aylık artışını kaydetti. Böylece, 12 aylık kümülatif verilere göre

rezerv varlıklardaki artış 34,4 milyar USD seviyesine ulaştı. Ağustos'ta 4,5 milyar USD tutarında sermaye girişi kaydedilen net hata ve noksan kaleminde de, yılın ilk sekiz ayı itibarıyla sermaye girişi 13,5 milyar USD'ye ulaştı.

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan öncü dış ticaret verilerine göre, Ekim'de yıllık bazda %20,2 artan ihracat hacmi, Eylül ayının ardından Ekim'de de 20,8 milyar USD ile tarihi yüksek seviyelerinde gerçekleşti. Bu dönemde, ithalat hacmi de %13 artarak 22,3 milyar USD oldu. Böylece, Ekim ayında dış ticaret açığı %39 azalarak 1,5 milyar USD seviyesine geriledi. İhracattaki olumlu performansa bağlı olarak dış ticaret açığındaki azalış eğiliminin devam etmesinin yanı sıra turizm ve taşımacılık gelirlerindeki artışın cari dengeyi desteklediği tahmin ediliyor. Öte yandan, petrol başta olmak üzere küresel emtia fiyatlarında devam eden yükselişler cari denge üzerinde baskı yaratacak risk unsurları olarak öne çıkıyor.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

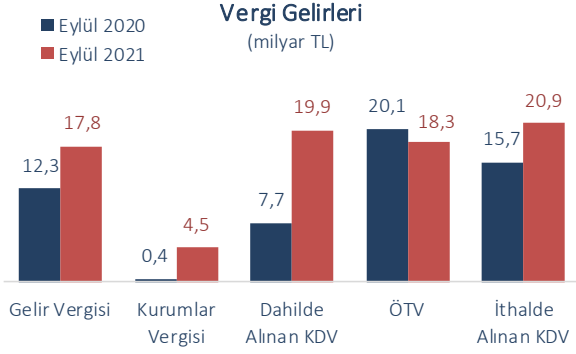
	Ağustos 2021	Ocak - Ağustos 2020	2021	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	528	-25.977	-13.992	-46,1	-23.033
Dış Ticaret Dengesi	-2.757	-25.597	-19.158	-25,2	-31.424
Hizmetler Dengesi	4.076	6.059	12.542	107,0	18.021
Seyahat (net)	3.397	4.482	9.602	114,2	14.300
Birincil Gelir Dengesi	-850	-6.264	-8.103	29,4	-10.651
İkincil Gelir Dengesi	59	-175	727	-	1.021
Sermaye Hesabı	-22	-27	-60	122,2	-69
Finans Hesabı	4.956	-34.766	-553	-98,4	-5.650
Doğrudan Yatırımlar (net)	319	-3.033	-3.433	13,2	-5.099
Portföy Yatırımları (net)	-1.339	16.973	-5.224	-	-12.632
Net Varlık Edinimi	285	1.551	-80	-	1.271
Net Yükümlülük Oluşumu	1.624	-15.422	5.144	-	13.903
Hisse Senetleri	523	-5.444	-1.378	-74,7	-189
Borç Senetleri	1.101	-9.978	6.522	-	14.092
Diğer Yatırımlar (net)	-7.271	-9.703	-19.107	96,9	-22.271
Efektif ve Mevduatlar	-1.772	-14.490	-9.258	-36,1	-13.650
Net Varlık Edinimi	-429	2.870	3.372	17,5	-533
Net Yükümlülük Oluşumu	1.343	17.360	12.630	-27,2	13.117
Merkez Bankası	70	12.154	4.769	-60,8	5.276
Bankalar	1.273	5.206	7.861	51,0	7.841
Yurt Dışı Bankalar	1.500	3.893	6.559	68,5	8.694
Yabancı Para	798	-692	4.720	-	7.277
Türk Lirası	702	4.585	1.839	-59,9	1.417
Yurt Dışı Kişiler	-227	1.313	1.302	-0,8	-853
Krediler	292	5.626	-597	-	-2.273
Net Varlık Edinimi	156	-1.240	2.040	-	899
Net Yükümlülük Oluşumu	-136	-6.866	2.637	-	3.172
Bankacılık Sektörü	-838	-1.930	-1.729	-10,4	-1.627
Bankacılık Dışı Sektörler	759	-4.512	4.446	-	4.868
Ticari Krediler	549	-824	-2.899	251,8	-8
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-2	-15	-15	0,0	-2
Özel Çekme Hakları, SDR (Net Yük.)	6.338	0	6.338	-	6.338
Rezerv Varlıklar (net)	13.247	-39.003	27.211	-	34.352
Net Hata ve Noksan	4.450	-8.762	13.499	-	17.452

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Bütçe Dengesi

Merkezi yönetim bütçesi Eylül ayında 23,6 milyar TL açık verdi.

Merkezi yönetim bütçe açığı Eylül ayında bütçe gelirlerindeki olumlu performansın etkisiyle geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla % 20,5 daralarak 23,6 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde yıllık bazda %49,4 oranında artan bütçe gelirleri 117,9 milyar TL olurken, harcamalar %30,3 oranında genişleyerek 141,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Faiz dışı açık ise, Eylül'de yıllık bazda yaklaşık 4 milyar TL azalışla 9,5 milyar TL oldu.

Ocak-Eylül döneminde bütçe görünümündeki iyileşme dikkat çekiyor.

Geçtiğimiz yılın ilk 3 çeyreğinde 140,6 milyar TL olan merkezi yönetim bütçe açığı, bu yılın aynı döneminde %56,5 oranında daralarak 61,1 milyar TL'ye geriledi. Ekonomik faaliyetlerdeki güçlü seyrin bütçe gelirlerini destekleyerek bütçe performansına olumlu yansıdığı görülüyor.

Eylül'de vergi gelirleri hızlı arttı.

Geçtiğimiz yılın Eylül ayında salgın koşulları nedeniyle ertelenen vergi tahsilatlarının yarattığı düşük bazın yanı sıra bu yıl ekonomik aktivitede süregelen canlı seyrin etkisiyle Eylül ayında vergi gelirleri bir önceki yılın aynı ayına göre olumlu bir performans sergiledi. Bu dönemde vergi gelirlerindeki %40'lık artışta en büyük katkıyı sağlayan ilk üç kalem sırasıyla; dahilde alınan KDV, gelir vergisi ve ithalde alınan KDV oldu. Faizler, paylar ve cezalar kaleminde Ağustos ayında gözlenen yükselişin Eylül'de hız kazandığı ve ilgili kalemin bütçe gelirlerindeki yıllık artışı 11,3 puan yukarı çektiği görüldü. Diğer taraftan, baz etkisine ve yapılan düzenlemelere bağlı olarak motorlu taşıtlardan alınan ÖTV ile "Eşel mobil" sistemine bağlı olarak akaryakıtın alınan ÖTV'deki düşüşler Eylül ayında bütçe gelirlerindeki artışı 4,4 puan sınırlandırdı.

Yılın ilk dokuz ayında dahilde alınan KDV ile ithalde alınan KDV gelirleri güçlü bir görünüm sunarken, "Eşel mobil" sisteminin baskıladığı ÖTV gelirleri yıllık bazda %5,6 ile sınırlı oranda

genişledi. Yılın ilk dokuz ayında ekonomik aktivitedeki canlı seyrin vergi gelirlerine olumlu yansıdığı gözleniyor. Ayrıca, bazı hizmetlerde uygulanmış olan istisnaların Ekim başı itibarıyla sona ermesinin yanı sıra artan enerji fiyatları ve kur gelişmelerinin etkisiyle motorin ve LPG'de uygulanan ve gelirleri sınırlandıran eşel mobil sisteminde limitlerin sonuna geldiği değerlendiriliyor.

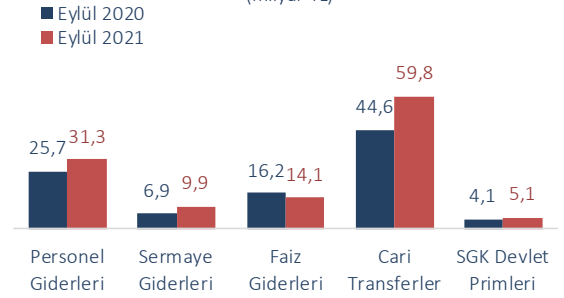
Bütçe harcamaları...

Eylül ayında bütçe harcamaları yıllık bazda %30,3 oranında genişlerken, harcamalardaki artışın önemli bir kısmını cari transferler ile personel giderlerindeki artış oluşturdu. Söz konusu kalemler bütçe harcamalarındaki artışı sırasıyla 14 ve 5,2 puan yukarı çekti. Ayrıca, tıbbi malzeme alımlarındaki 2,6 milyar TL'lik yükselişin etkisiyle mal ve hizmet alımları kalemi de bütçe harcamalarını bu ayda 4,6 puan arttırdı. Diğer taraftan, Eylül'de faiz harcamalarındaki yıllık bazda %13'lük düşüş bütçe giderlerindeki artışı bir miktar sınırlandırdı.

Ocak-Eylül döneminde bütçe harcamaları yıllık bazda %20,9 oranında genişlerken, söz konusu artışta cari transferler ile faiz giderlerindeki yükselişin önemli rol oynadığı görülüyor. Ayrıca, yılın üçüncü çeyreğinde il özel idareleri ile herhangi bir sınıflandırmaya girmeyen kurum, işletme ve hanehalkına yapılan sermaye transferlerindeki yükselişe bağlı olarak Ocak-Eylül döneminde yıllık bazda %79,3 oranında genişleyen sermaye transferleri bütçe harcamalarını artırdı.

Bütçe Harcamaları

(milyar TL)

Beklentiler...

Genel olarak bütçe gerçekleştirmeleri Eylül ayı içerisinde açıklanan Orta Vadeli Program'daki yılsonu bütçe hedeflerine kıyasla daha olumlu bir performans sergiliyor. Söz konusu verilerin yılın tamamında %3,5'lik bütçe açığı/GSYH hedefi aşılmaksızın merkezi hükümete ihtiyaç halinde ekonomiyi desteklemek için yeterli bir alan sağladığı düşünülüyor.

Merkezi Yönetim Bütçesi

	Eylül		% Değişim	Ocak-Eylül		% Değişim	(milyar TL)		
	2020	2021		2020	2021		2021 Bütçe Hedefi	OVP Tahmini	Gerç./OVP Tahmini (%)
Harcamalar	108,6	141,5	30,3	870,0	1.051,6	20,9	1.346,1	1.506,3	69,8
Faiz Harcamaları	16,2	14,1	-13,0	107,8	142,3	31,9	179,5	179,5	79,3
Faiz Dışı Harcamalar	92,4	127,4	37,9	762,2	909,4	19,3	1.166,6	1.326,7	68,5
Gelirler	78,9	117,9	49,4	729,4	990,6	35,8	1.101,1	1.276,3	77,6
Vergi Gelirleri	68,3	95,6	40,0	578,7	808,4	39,7	922,7	1.057,9	76,4
Diğer Gelirler	10,6	22,3	110,3	150,7	182,1	20,9	178,4	218,4	83,4
Bütçe Dengesi	-29,7	-23,6	-20,5	-140,6	-61,1	-56,5	-245,0	-230,0	26,6
Faiz Dışı Denge	-13,5	-9,5	-29,6	-32,8	81,2	-	-65,5	-50,5	-

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Enflasyon

Ekim'de enflasyon beklentilerin altında arttı.

TÜFE, Ekim ayında aylık bazda %2,39 oranında yükselerek Reuters anketine göre %2,76 olan piyasa beklentisinin altında artış kaydetti. TÜFE'deki aylık artış piyasa beklentisinin altında kalsa da Ekim 2018'den bu yana en yüksek düzeyde gerçekleşti. Ekim ayı ortasında yayımlanan TCMB'nin Piyasa Katılımcıları Anketi'nde piyasanın cari ay sonu enflasyon beklentisi %1,94 düzeyinde yer alıyordu. Yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) de aylık bazda %5,24 oranında artarak Eylül 2018'den bu yana en hızlı aylık artışını kaydetti.

TÜFE'deki yıllık artış %19,89 düzeyine yükseldi.

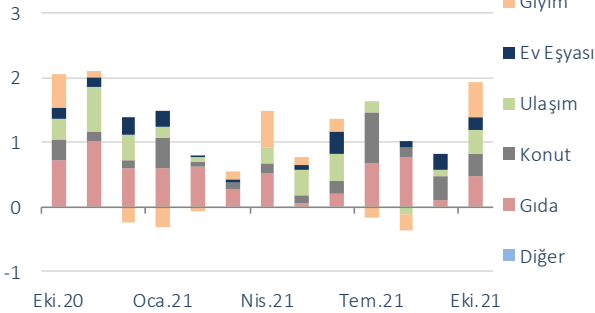
Yıllık TÜFE enflasyonu Ekim ayında %19,89 ile Ocak 2019'dan bu yana en yüksek düzeyine yükseldi. Eylül ayında sınırlı düşüş kaydeden Yİ-ÜFE'deki yıllık artış da bu dönemde %46,31 ile 2003 bazlı serinin en yüksek düzeyinde gerçekleşti.

Ekim (değişim %)	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
	2020	2021	2020	2021
Aylık	2,13	2,39	3,55	5,24
Yılsonuna Göre	10,64	15,75	17,48	37,34
Yıllık	11,89	19,89	18,20	46,31
Yıllık Ortalama	11,74	17,09	9,11	36,20

Ekim'de giyim ve ayakkabı grubu fiyatlarında hızlı artış kaydedildi.

Ekim ayında tüm ana harcama gruplarında fiyatlar artış kaydetti. Bu dönemde fiyatların %7,6 ile en hızlı arttığı giyim ve ayakkabı grubu aylık TÜFE enflasyonunu 40 baz puan yukarı çekti. Gıda grubu TÜFE enflasyonuna aylık bazda 52 baz puan ile en yüksek katkıyı yaptı. Ekim ayında ulaştırma grubundaki fiyat artışları ivme kazandı. Bu dönemde eşel-mobil sisteminde alan kalmaması nedeniyle akaryakıt fiyatlarında yapılan artışların da etkisiyle ulaştırma grubu fiyatları aylık enflasyonu 36 baz puan yukarı çekti.

Harcama Gruplarının Aylık Enflasyona Katkıları

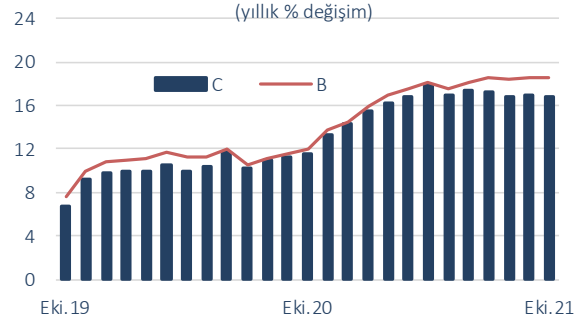
Ana harcama gruplarının yıllık tüketici enflasyonu üzerindeki etkilerine bakıldığında, gıda grubunun yıllık enflasyonu 677 baz puan yukarı çektiği görülüyor. Ekim ayında konut grubu yıllık enflasyonu 330 baz puan artırırken, fiyatların %20,67 yükseldiği ulaştırma grubu tüketici enflasyonuna 316 baz puan ile en yüksek katkı yapan 3. grup oldu. Aynı dönemde alkollü içecekler ve tütün grubu fiyatlarındaki yıllık artışın %7,9 ile son 15 ayın en yüksek düzeyine ulaşması da dikkat çekti.

Çekirdek enflasyon göstergeleri...

Mevsimlik ürünler hariç TÜFE'deki aylık artış Ekim'de %2,11 ile manşet enflasyonun altında gerçekleşirken, yıllık artış 20,43 ile yaklaşık son 3 yılın en yüksek düzeyinde gerçekleşti. TCMB

tarafından yakından takip edilen B ve C çekirdek endekslerindeki yıllık artışlar Ekim ayında ivme kaybetti. Bu dönemde B ve C endekslerindeki yıllık artışlar sırasıyla %18,50 ve %16,82 seviyesinde gerçekleşti.

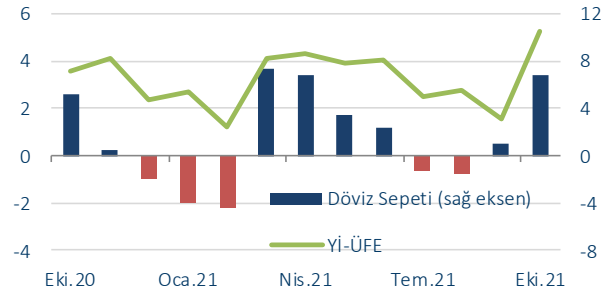
Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri

Yİ-ÜFE'deki yükseliş hız kazandı.

Eylül'de aylık bazda %1,55 oranında yükselen Yİ-ÜFE, döviz kuru gelişmelerinin de etkisiyle Ekim'de hız kazanarak bir önceki aya göre %5,24 oranında artış kaydetti. Bu dönemde tüm alt sektörlerde fiyatların arttığı izlendi. Küresel ölçekte devam eden yükseliş trendi paralelinde enerji ve ara malı gruplarında fiyat artışları Ekim'de hızlandı. Bu dönemde fiyatların %20,85 arttığı kok ve rafine petrol ürünleri grubu Yİ-ÜFE'deki aylık bazda artışa 99 baz puan ile en yüksek katkıyı sağladı. Ekim'de üretici fiyatlarını 63 baz puan yukarı çeken tekstil grubu, Yİ-ÜFE'yi en fazla artıran ikinci grup oldu.

Döviz Kuru Gelişmeleri ve Yİ-ÜFE Enflasyonu

Ekim ayında ana metal ve gıda fiyatlarındaki artışlar yıllık Yİ-ÜFE'deki yükselişe toplamda 14,85 puan katkı sağladı. Bu dönemde yurt içinde sanayi üretiminde kullanılan doğalgaza yapılan zamların Yİ-ÜFE üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturduğu gözlemlendi.

Beklentiler...

Küresel ölçekte enerji ve gıda fiyatlarında devam eden yükseliş eğilimi enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturmayı sürdürüyor. TL'de gözlenen değer kaybı da kur geçişkenliği nedeniyle başta üretici fiyatları olmak üzere enflasyon görünümünü olumsuz etkiliyor. Son dönemde doğalgaz ve akaryakıt fiyatlarında gerçekleştirilen artışların önümüzdeki aylarda enflasyon üzerinde baskı yaratmaya devam edeceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, yıllık TÜFE enflasyonunun bu yılı, TCMB'nin 28 Ekim'de yayımladığı Enflasyon Raporu'ndaki %18,4 olan tahmininin üzerinde tamamlayabileceğini değerlendiriyoruz.

	30.Eyl	29.Eki	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	427	444	17 bp ▲
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%18,17	%18,37	20 bp ▲
BIST-100	1.406	1.522**	%8,2 ▲
USD/TL	8,8862	9,6030	%8,1 ▲
EUR/TL	10,2899	11,1060	%7,9 ▲
Döviz Sepeti*	9,5881	10,3545	%8,0 ▲

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

(**) 28 Ekim

TCMB Ekim ayında politika faizini 200 baz puan indirdi.

Eylül ayında politika faizinde 100 baz puanlık indirime giden TCMB, 21 Ekim'de gerçekleştirdiği toplantısında politika faizini piyasa beklentilerinin üzerinde olmak suretiyle 200 baz puan düşürerek %16 seviyesine indirdi. Toplantının ardından yayımlanan metinde, enflasyonda son dönemde gözlenen yükselişte; gıda ve başta enerji olmak üzere ithalat fiyatlarındaki artışlar ile tedarik süreçlerindeki aksaklıklar gibi arz yönlü unsurların, yönetilen/ yönlendirilen fiyatlardaki artışlar ve açılmaya bağlı talep gelişmelerinin etkili olduğu belirtilirken, bu etkilerin arızı unsurlardan kaynaklı olduğu yinelenildi. Öte yandan, bir önceki PPK kararında da ifade edildiği üzere para politikasındaki sıkılığın ticari kredilerde öngörülenin ötesinde daraltıcı etki yapmasının da etkisiyle politika faizinde indirim yapılmasına karar verildiği belirtildi. Ayrıca, arz yönlü arızı unsurlardan kaynaklı olarak politika faizinde yapılan aşağı yönlü düzeltme için yılsonuna kadar sınırlı bir alan kaldığı da ifade edildi. Karar metninde, TCMB'nin iklim ve diğer çevre kaynaklı riskleri sınırlandırmak amacıyla, para politikasının ana hedeflerinde bir değişikliğe yol açmadan sürdürülebilir finans uygulamalarını uzun vadeli bir politika olarak destekleme kararı aldığı ifade edildi.

TCMB enflasyon tahminlerini yükseltti.

TCMB 28 Ekim'de yılın son Enflasyon Raporu'nu yayımladı. Rapor'da, 2021 yılsonu enflasyon tahmini %14,1'den %18,4'e, 2022 yılı enflasyon tahmini de %7,8'den %11,8'e yükseltildi. Enflasyon tahminlerinin yükseltilmesinde gıda ve ithalat fiyatları tahminlerindeki artışlar ile çıktı açığı güncellemesi etkili oldu. Bu çerçevede TCMB 2021 yılı için gıda enflasyonu tahminini %15'ten %23,4'e yükseltti. TCMB Başkanı Kavcıoğlu Rapor'a ilişkin sunumunda, salgın döneminde küresel tedarik zincirlerindeki değişimden Türkiye'nin olumlu etkilendiğini, reel sektörde yatırım iştahının arttığını belirtti. Para politikasında seçici bir yaklaşımla parasal genişlemeye neden olmadan ticari kredilerdeki yavaşlamayı önlemek hedefiyle hareket edildiğini belirten Kavcıoğlu, bu çerçevede cari dengede sağlanacak iyileşmenin finansal istikrar ile fiyat istikrarını temin edeceğini ifade etti.

TCMB Enflasyon Tahminleri	2021	2022
2021-III (Temmuz 2021) Tahmini(%)	14,1	7,8
2021-IV (Ekim 2021) Tahmini(%)	18,4	11,8
2021-III Dönemine göre tahmin güncellemesi	+4,3	+4,0

Tahmin Güncellemesini Kaynakları (% Puan)

Türk Lirası Cinsinden İthalat Fiyatları (Döviz Kuru, Petrol ve İthalat Fiyatları Dâhil)	+1,5	-
Gıda Fiyatları	+2,1	+1,0
Yönetilen/Yönlendirilen Fiyatlar	+0,3	
Çıktı Açığı	+0,4	+0,8
Enflasyon Tahminindeki Sapma/ Enflasyonun Ana Eğilimi	-	+2,2

Yurt dışı yerleşiklerin menkul kıymet portföyü...

TCMB tarafından açıklanan menkul kıymet istatistiklerine göre, 28 Ekim itibarıyla yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi portföyü fiyat ve kur hareketlerinden arındırılmış olarak Eylül sonundan bu yana net 154 milyon USD, DİBS portföyü net 412 milyon USD azaldı. Yılbaşından bu yana ise hisse senedi piyasasından net 1,4 milyar USD çıkış gözlenirken, tahvil piyasasına net 1,5 milyar USD tutarında yabancı sermaye girişi gerçekleşti.

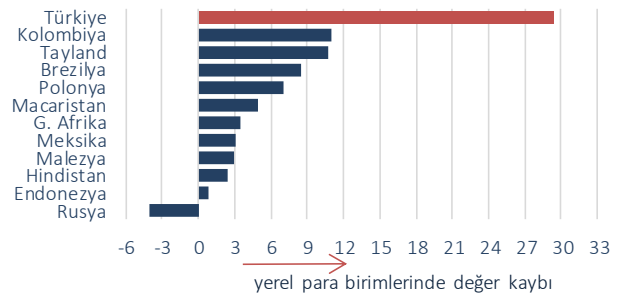
USD/TL Ekim ayında hızlı yükseldi.

Ekim ayında enflasyon ve tedarik zincirindeki bozulmalara ilişkin endişeler küresel risk iştahını baskımlarken, gelişmiş ülke merkez bankalarının varlık alım programlarında değişikliğe gitmemesi ve açıklanan olumlu bilançolar küresel piyasaları destekledi.

Türk lirasında Eylül ayında başlayan değer kaybı TCMB'nin faiz indirimi kararlarının ve jeopolitik gelişmelerin etkisiyle Ekim'de hız kazandı. 25 Ekim'de 9,85 ile tarihi yüksek seviyesini gören USD/TL kuru, Ekim ayını Eylül sonuna göre %8,1 artışla 9,60 seviyesinden tamamladı. EUR/TL kuru da %7,9 artarak ay sonunda 11,1 seviyesine yükseldi. Türkiye'nin 5 yıl vadeli CDS primi Ekim'de 17 baz puan yükselerek 444 baz puan değerini aldı. Öte yandan, BIST-100 endeksi aylık bazda %8,2 artış ile Ocak ayından bu yana en olumlu performansını sergiledi.

USD / GOÜ Para Birimleri

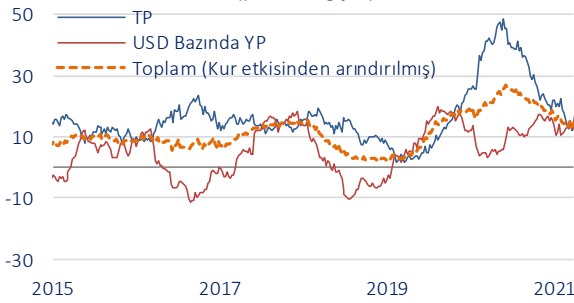
(31.12.20-30.10.21, % değişim)

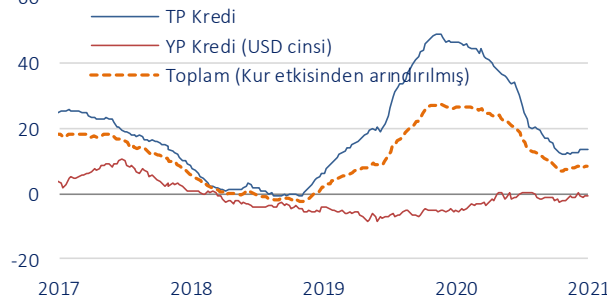
Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Sektörü

Mevduat hacmi 4.355 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

BDDK tarafından yayımlanan Haftalık Bülten verilerine göre, 22 Ekim haftası itibarıyla toplam mevduat hacmi geçen yılın aynı dönemine kıyasla %23,5, 2020 sonuna kıyasla da %26,1 artarak 4.355 milyar TL düzeyine çıktı. Aynı dönemde TP mevduat hacmi yıllık bazda %19,7, 2020 sonuna kıyasla %23,4 genişledi. Toplam mevduat hacmindeki yıllık artışın döviz kuru gelişmelerine bağlı olarak YP mevduattaki artışın etkisiyle ivme kazandığı gözlemlendi. Bu dönemde USD cinsi YP mevduat hacmindeki yıllık artış %5,2 düzeyinde gerçekleşirken, YP mevduatın TL karşılığı %26,7 düzeyinde artış kaydetti. Toplam mevduat hacmindeki artış kur etkisinden arındırıldığında yıllık bazda %11,8 oldu.

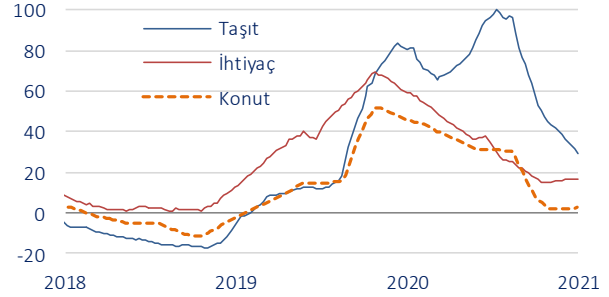
Mevduat Hacmi
(yıllık % değişim)**Kredi hacmi yıllık bazda %15,7 genişledi.**

2020 yılının sonunda %35,1 olan yıllık kredi artışı 22 Ekim haftası itibarıyla %15,7'ye gerilerken, bu dönemde toplam kredi hacmi 4.158 milyar TL oldu. 22 Ekim itibarıyla TP kredi hacmindeki yükseliş yıllık bazda %13,6 oranında gerçekleşirken, USD bazında YP kredi hacmi aynı dönemde %0,8 azalarak 163,5 milyar USD düzeyine indi. Kur etkisinden arındırıldığında toplam kredi hacmindeki yıllık artış 22 Ekim itibarıyla %8,4 düzeyinde gerçekleşti. Yılsonuna göre toplam kredi hacmindeki artış da 22 Ekim itibarıyla %16,3 düzeyinde bulunuyor. Bu dönemde TP kredi hacmi %10,6 artarken, USD bazında YP kredi hacmi yaklaşık aynı düzeyde kaldı.

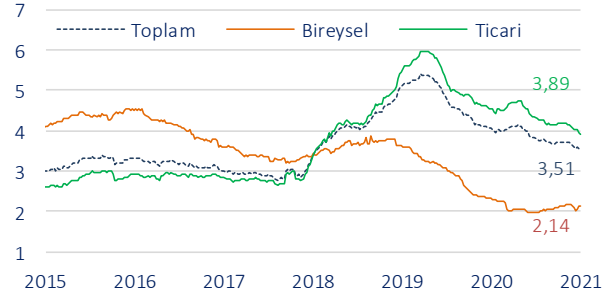
Kredi Hacmi
(yıllık % değişim)**Tüketici kredilerindeki yıllık artış %10,9 düzeyinde gerçekleşti.**

Alınan makroihtiyati tedbirlerin de etkisiyle tüketici kredilerindeki artış hızı ivme kaybetmeye devam ediyor. 22 Ekim itibarıyla tüketici kredileri yıllık bazda %10,9, yılsonuna göre %9,5 artış kaydetti. Bu dönemde konut ve

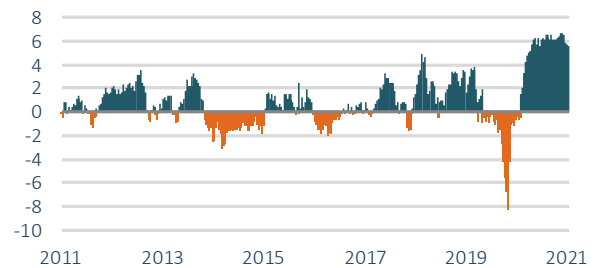
ihtiyaç kredilerindeki yıllık büyüme sırasıyla %2,5 ve %16,7 seviyesinde gerçekleşti. Geçtiğimiz yıldan bu yana güçlü seyreden taşıt kredilerindeki yıllık artış oranı 22 Ekim itibarıyla %29,1 düzeyine geriledi.

Tüketici Kredileri
(yıllık % değişim)**Takipteki alacaklar oranı %3,51 oldu.**

Temmuz ayından bu yana aşağı yönlü bir seyir izleyen takipteki alacaklar oranı, 22 Ekim itibarıyla %3,51 düzeyinde gerçekleşti. İlgili oran kamu bankalarında %2,32 iken, özel bankalarda %4,51 düzeyinde bulunuyor. Kredi türlerine göre bakıldığında, bu dönemde sektörün takipteki alacaklar oranı ticari kredilerde %3,89, bireysel kredilerde %2,14 düzeyinde bulunuyor.

Takipteki Alacaklar Oranı
(%)**Yabancı para net genel pozisyonu...**

Yabancı para net genel pozisyonu 22 Ekim itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-) 49.264 milyon USD, bilanço dışında ise (+) 54.493 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörünün yabancı para net genel pozisyonu (+) 5.228 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

Yabancı Para Net Genel Pozisyonu
(milyar USD)

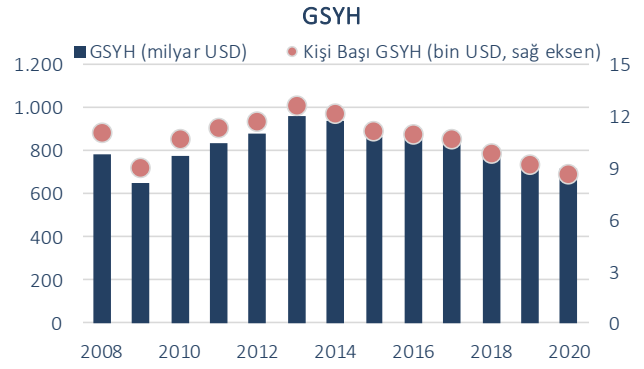
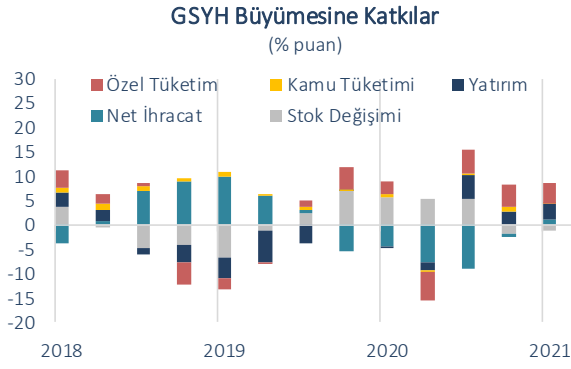
Genel Değerlendirme

Enflasyonist baskıların beklentilerden daha uzun süre etkili olabileceği yönündeki endişeler, devam eden enerji krizi, tedarik zincirindeki aksaklıklar ve salgının seyrine ilişkin belirsizliklerle birlikte küresel ölçekte iktisadi faaliyette ivme kaybı gözleniyor. ABD, Euro Alanı ve Çin'de açıklanan üçüncü çeyrek ekonomik büyüme verileri de bu görünümü teyit eder nitelikte oldu. IMF de son yayımladığı Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nda artan aşağı yönlü risklere dikkat çekerek küresel ekonomiyi etkileyen belirsizliklerin ekonomik toparlanmayı baskı altında bıraktığını ifade etti.

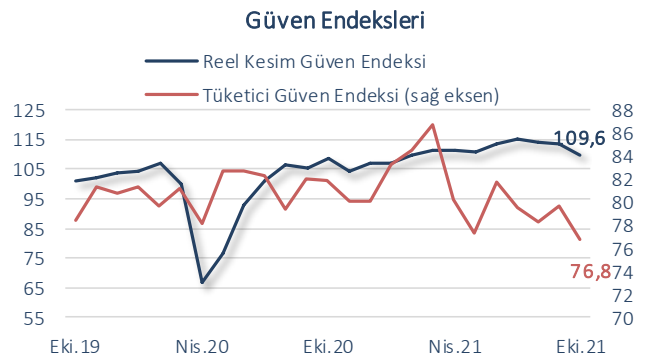
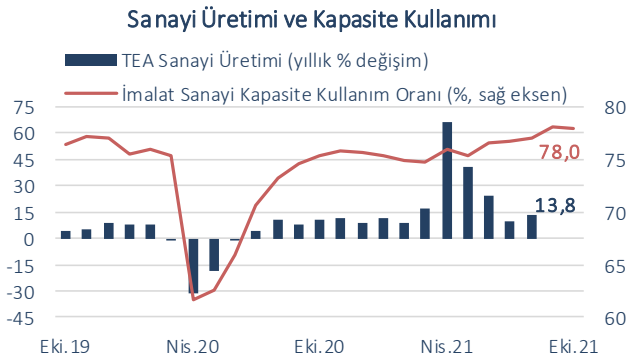
Yüksek enflasyon baskısının sürdüğü son dönemde, başlıca merkez bankalarının para politikası kararları ve sözlü yönlendirmeleri yakından takip ediliyor. Fed Kasım başındaki toplantısında daha önce sinyalini verdiği üzere varlık alım programını azaltma yönünde karar aldı. Diğer taraftan, para politikasında değişikliğe gitmeyen ECB, varlık alımlarının daha ılımlı bir hızla en azından Mart 2022'ye kadar devam edeceğini yineledi. Ayrıca, Kanada Merkez Bankası ile İngiltere Merkez Bankası'nın parasal genişlemeye son verme yönündeki açıklamaları takip edilirken, gelişmekte olan ülkeler tarafında da sıkılaştırma yönünde atılan adımlara yenileri ekleniyor.

Küresel ekonomideki belirsiz görünüm paralelinde yurt içinde arz ve talep göstergeleri iktisadi faaliyetteki toparlanmanın ivme kaybetmekle birlikte sürdüğüne işaret ediyor. Politika faizini Eylül ayındaki 100 baz puanlık indirimin ardından Ekim ayı toplantısında da 200 baz puan indirerek %16'ya çeken Merkez Bankası, finansal istikrar ile fiyat istikrarının temini için cari dengede iyileşme hedefinin önceliklendirildiğini ifade ediyor. Öte yandan, son dönemde döviz kurlarında kaydedilen hızlı yükseliş enflasyon görünümü üzerinde risk oluşturuyor. Eylül ayı başında yayımlanan Orta Vadeli Program'da %16,2 düzeyinde olan yılsonu TÜFE enflasyonu tahmini, TCMB'nin 28 Ekim'de yayımladığı Enflasyon Raporu'nda %18,4'e yükselirken, enflasyon beklentilerindeki bozulmanın sürdüğü izleniyor.

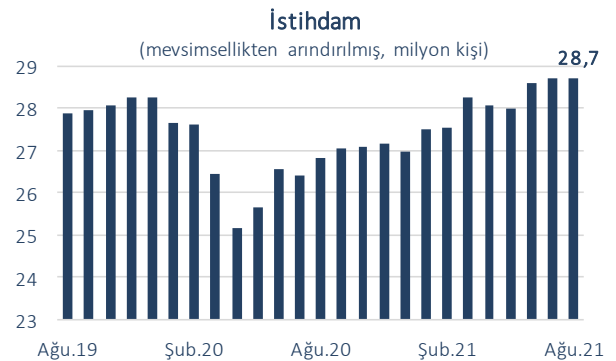
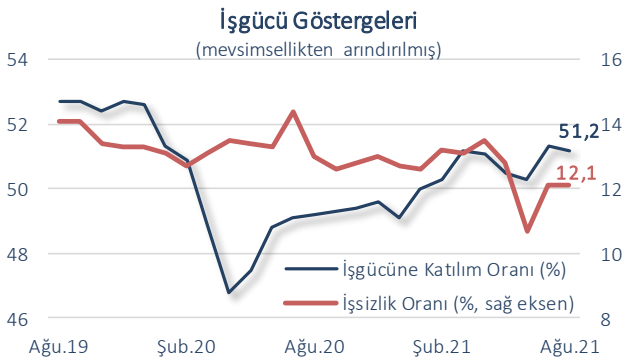
Büyüme

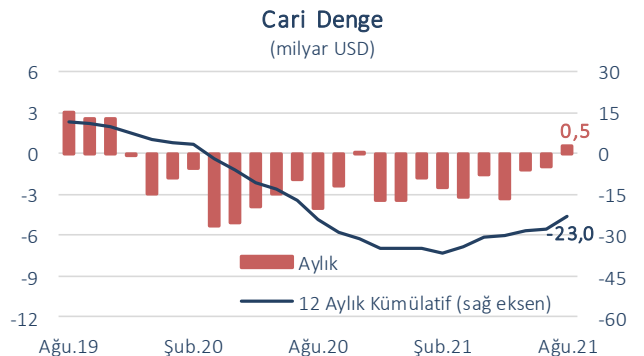
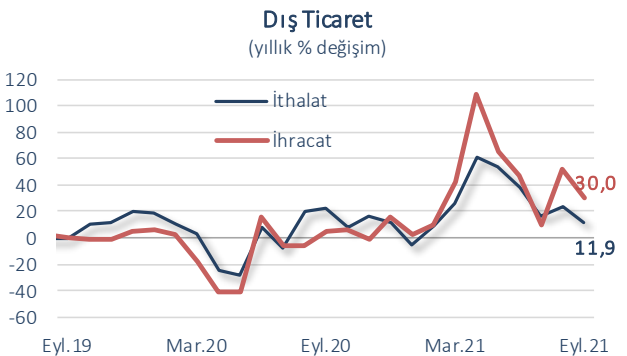
Öncü Göstergeler

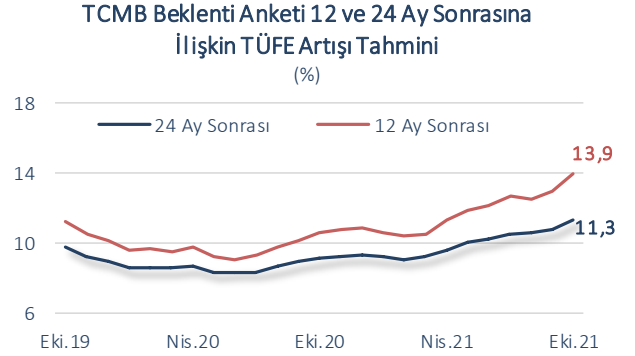
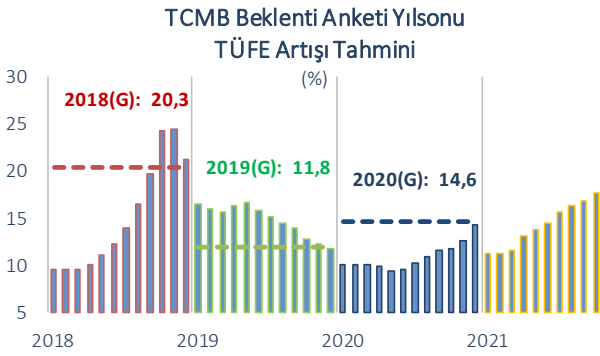
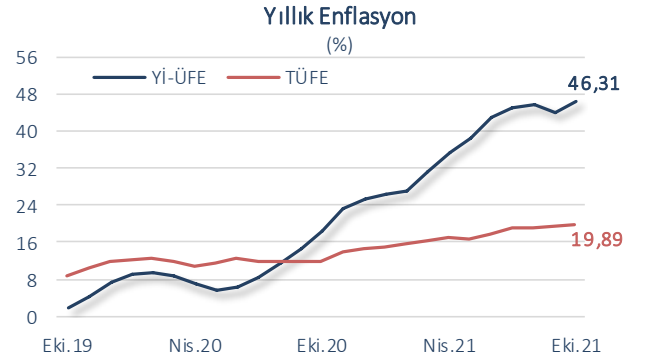
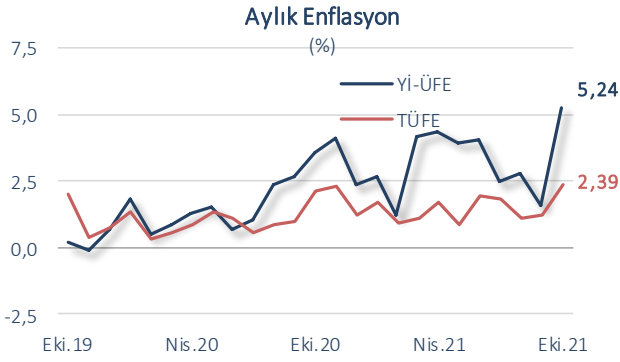
İşgücü Piyasaları

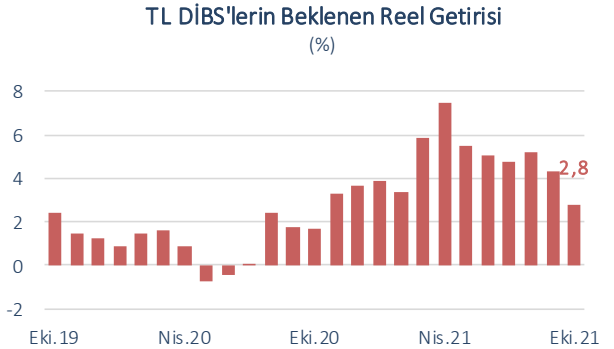
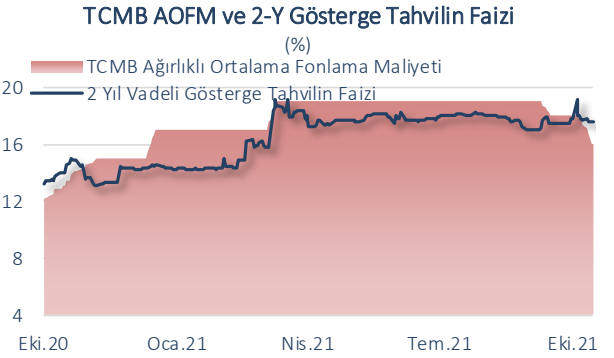
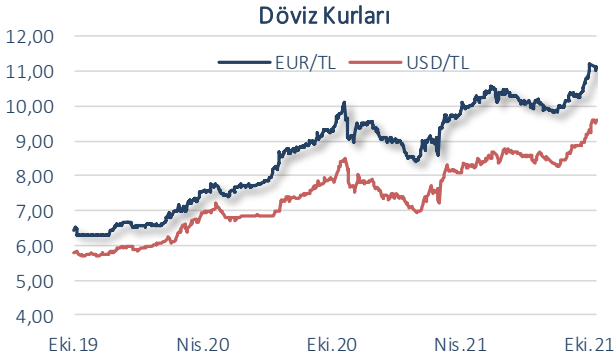
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Enflasyon Göstergeleri

Döviz ve Tahvil Piyasaları

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2016	2017	2018	2019	2020	Ç1-21	Ç2-21	
GSYH (milyar USD)	869	859	797	761	717	188	189	
GSYH (milyar TL)	3	3	4	4	5	1.389	1.581	
Büyüme Oranı (%)	3,3	7,5	3,0	0,9	1,8	7,2	21,7	
Enflasyon (%)						Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
TÜFE (yıllık)	8,53	11,92	20,30	11,84	14,60	19,25	19,58	19,89
Yurt İçi ÜFE (yıllık)	9,94	15,47	33,64	7,36	25,15	45,52	43,96	46,31
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri						Haz.21	Tem.21	Ağu.21
İşsizlik Oranı (%)	12,1	9,9	12,8	13,3	12,7	10,60	12,10	12,10
İşgücüne Katılım Oranı (%)	52,4	53,1	53,0	52,3	48,9	51,20	50,70	50,20
Döviz Kurları						Ağu.21	Eyl.21	Eki.21
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	93,5	86,3	76,4	76,2	62,2	62,8	63,1	60,4
USD/TL	3,52	3,79	5,32	5,95	7,43	8,3	8,88	9,62
EUR/TL	3,71	4,55	6,08	6,68	9,09	9,8	10,30	11,13
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	3,62	4,17	5,70	6,32	8,26	9,1	9,59	10,38
Dış Ticaret Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Tem.21	Ağu.21	Eyl.21
İhracat	149,2	164,5	177,2	180,8	169,7	201,0	207,4	212,2
İthalat	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5	249,6	254,1	256,5
Dış Ticaret Dengesi	-52,9	-74,2	-54,0	-29,5	-49,8	-48,6	-46,7	-44,4
Karşılama Oranı (%)	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3	80,5	81,6	82,7
Ödemeler Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Haz.21	Tem.21	Ağu.21
Cari İşlemler Dengesi	-27,0	-40,8	-21,7	6,8	-36,7	-28,6	-27,6	-23,0
Finans Hesabı	-21,7	-47,0	-10,9	1,3	-40,0	-20,7	-16,7	-5,7
Doğrudan Yatırımlar (net)	-10,7	-8,3	-9,2	-6,3	-4,6	-5,0	-5,9	-5,1
Portföy Yatırımları (net)	-6,6	-24,3	3,1	1,4	5,5	-6,7	-9,2	-12,6
Diğer Yatırımlar (net)	-5,3	-6,2	5,6	-0,1	-9,0	-14,5	-15,1	-22,3
Rezerv Varlıklar (net)	0,8	-8,2	-10,4	6,3	-31,9	5,5	13,5	34,4
Net Hata ve Noksan	5,3	-6,2	10,8	-5,5	-3,3	8,0	11,0	17,5
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	-3,1	-5,1	-2,9	0,9	-5,1	-	-	-
Bütçe Gerçekleşmeleri ⁽²⁾⁽³⁾ (milyar TL)						Tem.21	Ağu.21	Eyl.21
Harcamalar	584,1	678,3	830,5	999,5	1202,2	804,4	910,1	1051,7
Faiz Harcamaları	50,2	56,7	74,0	99,9	134,0	114,5	128,2	142,3
Faiz Dışı Harcamalar	533,8	621,6	756,5	899,5	1068,3	689,9	781,9	909,4
Gelirler	554,1	630,5	757,8	875,8	1029,5	726,1	872,6	990,6
Vergi Gelirleri	459,0	536,6	621,3	673,3	833,1	581,7	712,8	808,4
Bütçe Dengesi	-29,9	-47,8	-72,8	-123,7	-172,7	-78,3	-37,5	-61,1
Faiz Dışı Denge	20,3	8,9	1,3	-23,8	-38,8	36,2	90,7	81,2
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	-1,1	-1,5	-1,9	-2,9	-3,4	-	-	-
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						Tem.21	Ağu.21	Eyl.21
İç Borç Stoku	468,6	535,4	586,1	755,1	1.060,4	1.152,4	1.169,1	1.186,7
Dış Borç Stoku	291,3	341,0	481,0	574,0	752,5	879,9	925,9	994,3
Toplam Borç Stoku	760,0	876,5	1.067,1	1.329,1	1.812,8	2.032,3	2.095,0	2.181,1

(1) 12 aylık kümülatif

(2) Yılbaşından itibaren kümülatif

(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göre.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Genel Görünümü

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2016	2017	2018	2019	2020	Ağu.21	Eyl.21	Değişim ⁽¹⁾
AKTİF TOPLAMI	2.731	3.258	3.867	4.492	6.106	6.800	7.047	15,4
Krediler	1.734	2.098	2.395	2.657	3.576	3.910	4.038	12,9
TP Krediler	1.131	1.414	1.439	1.642	2.353	2.542	2.593	10,2
Pay (%)	65,2	67,4	60,1	61,8	65,8	65	64,2	-
YP Krediler	603	684	956	1.015	1.224	1.368	1.445	18,1
Pay (%)	34,8	32,6	39,9	38,2	34,2	35	35,8	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	58,2	64,0	96,6	150,1	152,6	150	148,8	-2,5
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,2	3,0	3,9	5,3	4,1	4	3,6	-
Menkul Değerler	352	402	478	661	1.023	1.152	1.191	16,5
PASİF TOPLAMI	2.731	3.258	3.867	4.492	6.106	6.800	7.047	15,4
Mevduat	1.454	1.711	2.036	2.567	3.455	3.912	4.107	18,9
TP Mevduat	845	955	1.042	1.259	1.546	1.756	1.849	19,6
Pay (%)	58,1	55,8	51,2	49,0	44,7	45	45,0	-
YP Mevduat	609	756	994	1.308	1.909	2.156	2.258	18,3
Pay (%)	41,9	44,2	48,8	51,0	55,3	55	55,0	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	116	145	174	194	224	231	243	8,5
Bankalara Borçlar	418	475	563	533	658	709	735	11,8
Repodan Sağlanan Fonlar	138	99	97	154	255	409	413	61,8
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	300	359	421	492	600	648	655	9,2
Net Dönem Kârı/Zararı	37,5	49,1	53,5	49,8	58,5	48,5	57,0	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	66,5	67,6	64,7	61,5				
Krediler/Aktifler	63,5	64,4	61,9	59,1	58,6	57,5	57,3	-
Menkul Kıymet/Aktifler	12,9	12,3	12,4	14,7	16,7	16,9	16,9	-
Mevduat/Pasifler	53,2	52,5	52,6	57,1	56,6	57,5	58,3	-
Krediler/Mevduat	119,3	122,6	117,6	103,5	103,5	100,0	98,3	-
Sermaye Yeterliliği	15,6	16,9	17,3	18,4	18,7	17,3	17,3	-

(1) Yılsonuna göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.